

Wat zou de
liefde doen?

Kerstwijding 2022

Nabij zijn

*Er ligt een groot verlangen in de kern van het verhaal,
het fluistert diep vanuit het boek, gekluisterd in de taal.*

*Er zweeft nog lichter dan de wind een eindeloze wens
die zuchtend zich een woning zoekt in 't wezen van de mens.*

1.2

Aan het einde van het jaar zoeken mensen elkaar op in het verlangen om het feest van licht en vrede te vieren. Wat is er dit jaar veel gebeurd, rondom ons en ook bij onszelf. De laatste beperkingen van de coronapandemie werden opgeheven en we kregen onze bewegingsvrijheid weer terug. Maar in alle heftigheid kregen we te maken met een stikstofcrisis, een haperende opvang van vluchtelingen, een klimaat- en energiecrisis en een vastgelopen woningbouw. En door een ongekende inflatie raakten veel mensen in financiële problemen. Ook kwamen groepen fel tegenover elkaar te staan, omdat men zich niet gehoord voelde.

1.3

Vrede in de wereld lijkt verder weg dan ooit, ook als je denkt aan de oorlog in Jemen, het Midden-Oosten en in Oekraïne. Als je denkt aan al het verdriet en de mensonterende situaties. Maar juist dan is het van belang om nieuwe perspectieven te blijven zien en daaraan bij te dragen. Idealen, wensen en dromen voeden onze verbeeldingskracht! Het zijn voorstellingen van jezelf en de wereld om je heen die misschien wel nooit helemaal te realiseren zijn. Ze vormen een voortdurend wenkend perspectief en ze zijn moeilijk onder woorden te brengen. En toch ... Goethe zei het al: 'Onze wensen zijn voorgevoelens van hetgeen we in staat zijn werkelijk te realiseren.'

1.4

Het contrast tussen al die gebeurtenissen en je eigen ideaal is in deze tijd levensgroot. Om in balans te blijven is een basis nodig, waarop indrukken kunnen landen en op waarde worden geschat. Het vraagt om het leven te leren zien in al zijn facetten. Meebewegen met wat het leven brengt, ook als het anders is dan verwacht. Het is in verbinding leven met het al en allen. En met het geloof in scheppingskracht, dat mysterie, waar al het bestaande uit voortkomt, ook het talent om lief te hebben. Dat talent voedt mijn vertrouwen dat vrede terug zal keren.

1.5

*We weten dat het allemaal kan kantelen
naar die blijde boodschap van vrede en veiligheid.
Naar het wonder van ontwapenen en ontmantelen
in die betere wereld van 'eenmaal komt de tijd'.*

*Dat de liefde het zal winnen
als we morgen maar beginnen.*

*En dat wij op vertrouwen
ook een toekomst kunnen bouwen.*

1.6

Het kerstverhaal vertelt ons ook over dat vertrouwen. Het vertrouwen in een toekomst, waarin het met de mens beter zal gaan.

Hoewel Maria hoogzwanger is en de geboorte zich elk moment kan aankondigen, is er voor het echtpaar nergens een plaats om te overnachten. Jezus wordt geboren in een stal, waar een os en een ezel gelukkig nog voor wat warmte zorgen. Herders in het veld waken die nacht over hun kudde. Ze worden door een engel opgeschrikt die hun zegt dat ze naar Betlehem moeten gaan om de pasgeborene op te zoeken, want hem worden bijzondere gaven toegedicht. Enkele dagen later reizen drie wijzen ook naar Betlehem, onderweg geleid door een sterk oplichtende ster. Zij hebben gehoord dat er een koningskind is geboren dat voor alle mensen vrede zal brengen. Ze hebben kostbare geschenken meegenomen: goud, wierook en mirre.

1.7

Met kerst vertellen miljoenen mensen elkaar dit verhaal, ieder vanuit zijn eigen achtergrond. Wat heeft het mij te zeggen? Het laat me zien wat nabijheid kan betekenen. En dat die soms uit onverwachte hoek komt zoals van die herders uit het veld of van mensen uit een ander land zoals de drie wijzen uit het oosten. Het verhaal is nog steeds actueel, want het spreekt van een sterk verlangen om in vrede en liefde samen te leven. Het roept mij op om daar zelf voor te zorgen. Wie is er anders verantwoordelijk voor? Liefde vraagt van mij een gebaar.

1.8

Mensen kunnen elkaar nabij zijn. Om het leven samen te vieren of om elkaar te zien met mededogen. Ik ben door de ander. Je wordt wie je bent in verbinding met anderen, door relaties aan te gaan, door elkaar na te bootsen en je in een ander te verplaatsen. Wat heb ik veel aan anderen te danken ... en zij aan mij.

1.9

Van onderlinge verbondenheid gaat een enorme bescherming uit. Daarom raakt ons deze samenleving in opperste verwarring, waar de medemenselijkheid onder vuur ligt. We kennen allemaal de momenten dat het gevoel van machteloosheid of kleinheid je overvalt. Dat de wereld te groot is en de vraagstukken te complex. Onze armen reiken niet ver genoeg om ze om de wereld te slaan. Maar er is dichtbij een wereld te winnen door de beweging te maken naar onze medemens, naar degene naast of tegenover ons. Door dichtbij, hem nabij te zijn.

1.10

In het boek *De jongen, de mol, de vos en het paard* geeft de schrijver de lezer duwtjes in de rug door eenvoudige, maar prachtige tekeningen te verbinden aan levenswijsheden. Want wie kent niet de twijfel, ligt zelfs weleens wakker van de vraag: wat moet ik nu doen? ‘Wat doen we als ons hart zeer doet?’, vroeg de jongen. ‘Dan wikkelen we het in vriendschap, gedeelde tranen en tijd, totdat het

weer vrolijk en vol hoop wakker wordt.’ ‘Heb je nog andere adviezen?’, vroeg de jongen. ‘Je moet je eigen waarde niet afmeten aan de manier waarop je wordt behandeld’, zei het paard. ‘Onthoud altijd dat je ertoe doet, jij bent belangrijk en er wordt van jou gehouden, en jij verrijkt deze wereld zoals niemand anders dat kan.’

1.11

Nabij zijn begint met aandacht, met contact zoeken en goed kijken, oprecht nieuwsgierig zijn naar wie die ander is. *En luisteren, tot op de grond der dingen luisteren.** Dat baant de weg voor begrip en acceptatie van de ander. Als het lukt om in gelijkwaardigheid elkaar nabij te zijn, kan wederzijdsheid ontstaan. En kan je elkaar aanmoedigen om te groeien en te ontwikkelen. Geven en ontvangen wisselen elkaar af, waardoor jij en de ander de wereld in zijn veelkleurigheid een beetje beter leren kennen.

1.12

Natuurlijk lukt dit niet altijd. Laat ik dan bij mezelf te rade gaan en me afvragen wat de liefde zou doen. Voorbij mijn beperkingen kom ik dan in een gebied, waarin geloof en vertrouwen weer worden gevoed. Laat ik daarom mijn tijd niet verdoen met bijzaken, maar in alle realiteit aan de vrede werken. Nabijheid draagt daaraan bij.

Verdieping

2.1

Hoe te leven is een vraag die door alle tijden en culturen heen de mens heeft beziggehouden. Tot vandaag de dag verdiept hij zich daarin. Het is een vraag die ruimte en verbeeldingskracht vraagt, want er is geen eenduidig antwoord. Het is een terugkerende vraag die in elke tijd en in elke levenssituatie weer om een antwoord vraagt. Verbeeldingskracht kan ons helpen om los te komen van een mening en in te zien wat beter, mooier en duurzamer kan. Denken aan onze aarde, aan mensenrechten, aan inclusief samenleven met ruimte voor elk mens geeft richting aan onze keuzes.

2.2

Tijdens de paassamenkomst in de Doelen in Rotterdam werd voor ons genootschap een nieuw begin ingeluid. Nanda Ziere en Marten van der Wal werden als eerstverantwoordelijken voor de geestelijke verzorging aangewezen. Ook werd er een statutaire scheiding aangekondigd tussen het geestelijk leiderschap en het voorzitterschap van het bestuur. Het is een stap in een ontwikkeling die al langer gaande is. In de gemeenschappen kwam al eerder een beweging op gang naar andere manieren waarop zij zich organiseren en naar andere vormen voor het bieden van inspiratie, verdieping en nabijheid. De coronaperiode in 2020 en 2021 heeft deze ontwikkeling versneld. Beide eerstverantwoordelijk voorgangers willen deze beweging van eigenaarschap ondersteunen. Samen met ons en andere belangstellenden willen ze de essentie van de religieus-humanistische grondslag verstevigen met het doel bij te dragen aan een waardige wereld, waarin mensen bewust en liefdevol leven.

2.3

In hun eerste brief schreven ze hoe ze mens willen zijn: eenvoudig, integer, ongekunsteld en sprankelend en dat ze willen blijven kiezen voor de liefde bij alles wat er in het leven gebeurt. Kiezen voor de liefde kent een lange geschiedenis. Ver voor onze jaartelling schreef iemand al: ‘Heb je naaste lief als jezelf.’ En nog eerder begint in de Bijbel het verhaal van de schepping met: ‘Er moet licht komen.’ Die elementen zie ik als een kostbare erfenis én diepgevoelde opdracht aan mezelf. We blijven in ons genootschap vernieuwen, maar de kern blijft hetzelfde: zorgen voor licht en liefde.

Vertrouwen

Soms wil je gewoon je hoofd op de aarde leggen,
je vuist naar de hemel heffen,
de tranen laten komen en zeggen:
het is zeker omdat ik zwart, wit, vrouw,
dik, dun, te groot, te klein,
te lief, onaardig,
omdat ik lelijk, eerlijk,
direct, poëtisch, welbespraakt,
te zichtbaar, onzichtbaar,
kwetsbaar,
arm, trots en confronterend ben?

Daarom zeker!

En dat de aarde je dan met haar zachte handen
heel voorzichtig omhoogduwt,
je op de wang kust en fluistert:
het is omdat je zo ontzettend mens bent.
Niet te veel, niet te weinig, gewoon genoeg mens.
Net zo mens als andere mensen.
Precies goed.

2.5

In het apostolische geloofsverhaal voor kinderen staat onder meer: ‘Het leven is een groot wonder, dat ons iedere keer weer verbaast. Maar soms maakt het ons ook verdrietig. Bijvoorbeeld als we zien dat mensen honger hebben of oorlog voeren of als er een vulkaan uitbarst. Voordat jij er was, waren er ook al mensen. En na jou zullen er weer nieuwe mensen zijn. Zo zijn alle mensen als een lange ketting met elkaar verbonden.’

2.6

In begrijpelijke woorden proberen we te laten voelen dat ieder van ons deel is van iets bijzonders: van schepping, van het leven, van vroeger, van nu en morgen. Waarin alles is. Mooie dingen en ervaringen, maar ook onbegrijpelijke en verdrietige. In die realiteit willen we bij elkaar het vertrouwen voeden dat je net zo mens bent als andere mensen. Precies goed. Toch proberen mensen je wel eens het gevoel te geven dat je er niet mag zijn. Omdat je anders bent of denkt. Of er anders uitziet. Uit Oekraïne komt. Vermoedelijk komt dat, omdat we het vaak makkelijk vinden om in hokjes te denken of in wij-zij. Maar we zijn geen Nederlander, soldaat, verzetsstrijder of vluchteling. We zijn méns, in alle eenvoud en tegelijk met ongekende mogelijkheden.

Geinspireerd
Leven

3.1

Even stilstaan

*De stille dagen komen eraan
Tijd om even stil te staan
Overdenken en bezinnen
Afsluiten en opnieuw beginnen
Wat te doen met wensen of dromen
Dingen die jou zijn overkomen
Laat ze zijn en laat ze achter
De ergste worden zachter
De mooiste krijgen een plaats in je hart
Maak ieder jaar een nieuwe start
Begin aan je oude of nieuwe dromen
Laat het leven op je afkomen
Heb lief, bewonder en geniet
Meer dan dit leven heb je niet*

3.2

Op de vraag wat een zinvol leven is, antwoordt voormalig SER-voorzitter Alexander Rinnooy Kan: ‘Wat het leven zin geeft, is het besef onderdeel te zijn van een onbegrijpelijk wonder, het idee van aanhoudende onwetendheid. Maar we staan daar niet kansloos tegenover. Het wonder van het bestaan leidt tot de menselijke aandrang te knagen aan de randen van het raadsel, tot het blijven stellen van vragen. Kiezen voor nieuwsgierigheid is een prachtige menselijke eigenschap, een bron van energie en inspiratie. Het bijzondere van je reis door het leven vind ik vooral de mogelijkheid om die in gezelschap te maken, waardoor we iets van onze reisgenoten kunnen leren en ook iets aan hen kunnen meegeven.’

3.3

Zie je die reisgenoten voor je? De mens die je zei dat het wel goed zou komen, omdat je je hart volgde. De mens die speciaal voor jou je lievelingsnummer opzette, zomaar. Degene die in jouw ogen een traan zag en vroeg of hij iets voor je kon betekenen. Degene die zei: ‘Dat kan jij wel.’ Die je vertelde dat je niet altijd de sterkste hoeft te zijn. Die éne mens die speciaal voor jou belde om je een mooie dag te wensen. Dat pepermuntje precies op het juiste moment. Dat liefdevolle koosnaampje speciaal voor jou.

Marieke Lucas Rijneveld noemt deze momenten, plekken of mensen van kleine goedheid een ‘warmtefort’. Daar waar je écht wordt gezien, je geliefd voelt en waar je geloof in het mogelijke wordt gevoed. Wie of wat was zo’n warmtefort voor u en jou?

3.4

Wanneer het me lukt aandachtig naar de ander te kijken en te luisteren naar de diepere laag achter de verhalen, kom ik bij een bijzonder gebied in mij. Daar waar het zachter is, teder, waar dankbaarheid wordt geboren, ontroering ontstaat, bij het ‘iets’ dat mij in beweging zet om zelf een warmtefort te willen zijn. Zou dit het gebied van mijn ziel zijn? Mijn religieuze gevoel?

3.5

Er zijn mensen die hun rustpunt en bezieling vinden in de natuur.

3.6

Ook zijn er mensen voor wie de ontmoeting met de ander essentieel is om iets van bezieling te ervaren. Bezieling die nodig is om te bouwen aan een liefdevolle en menswaardige samenleving, waarin iedereen zoveel mogelijk tot zijn recht kan komen. In het eerder genoemde geloofsverhaal voor kinderen staat daarover: ‘We kunnen niet leven zonder andere mensen. We horen bij elkaar. Toch is het soms best moeilijk om samen te leven, doordat we allemaal verschillend zijn. Al maken die verschillen het juist ook weer leuk en spannend. En doordat we zo verschillend zijn, kunnen we veel van elkaar leren. Laten we daarom gewoon tegen elkaar zeggen: wat goed dat jij en ik er zijn.’

3.7

Hebben we als apostolischen niet gemeen dat we een bezielt verband van mensen willen vormen, waar we in elkaar onszelf herkennen? Die behoefte is mogelijk sterker in een crisistijd. In onze gemeenschappen kunnen we steeds naar bezieling zoeken en haar met elkaar oproepen. Misschien op een zondag voor die ene die het juist dan zo nodig heeft. Of misschien nu. En die ene zijn we allemaal weleens.

3.8

Met elk nieuw mensenkind worden verlangen naar en hoop op nieuwe vergezichten geboren. Maar als je leven begint met een oorlog ... dan moet er iets tegenover staan wat perspectief biedt en inspireert tot vreedzaam samenleven. Een aanslag op de medemenselijkheid vraagt om een liefdevol gebaar van mens tot mens. Het volle leven presenteert zich in al zijn schoonheid en vijandigheid tegelijk. Zowel het een als het ander komt vroeg of laat op je pad. Durven we nog te geloven dat vrede mogelijk is?

3.9

Ik denk dat ieder mens diep vanbinnen verlangt naar heilheid. Af en toe even stilstaan in de tijd en je realiseren waar je deel van bent en waar je deel aan hebt, is heel belangrijk. Het is goed om je regelmatig te herinneren dat jij, als deel van de schepping, voorzien bent van het hoogste talent: de liefde.

3.10

Liefde betonen is allereerst het geven van ruimte aan de ander om anders te mogen zijn dan jij. Als iemand gewaardeerd wordt in zijn eigenheid middels een liefdevol gebaar, een bemoedigend woord of een luisterend oor, kan dat een aanzet zijn tot persoonlijke ontwikkeling. Zo'n waardering kan voor die ander uiterst kostbaar zijn. We hebben elkaar hard nodig. Niet als verkondigers van absolute waarheden, maar als moedige mensen, die in vrijheid elkaar steunen en erkennen in hun enigheid.

3.11

Inclusiviteit vraagt een krachtig geluid tegen verruwing. Al in Matteüs zegt Jezus tot zijn leerlingen: ‘Waar twee of drie in mijn naam bijeen zijn, daar ben ik.’ Hij zegt daarmee dat het met u, jou en mij mogelijk is om een gezindheid van inclusiviteit te creëren en te bewaren. Hopelijk kunnen we ons nog verbeelden dat het mogelijk is om in gelijkwaardigheid te leven. Met álle mensen. Marieke Lucas Rijneveld eindigt in een gedicht met de oproep om daarin te blijven geloven:

(...) jij wilt juist verbroedering, je wilt één vuist, en wellicht is je hand nu nog niet krachtig genoeg, of je moet eerst die van de ander vastpakken om te verzoenen, moet je daadwerkelijk de hoop voelen dat je iets doet wat de wereld zal verbeteren, al moet je dit niet vergeten: kom na het knielen weer overeind en recht samen je rug.

Over de illustrator

Marjolein Verbruggen maakte de illustraties voor deze kerstwijding. Ze maakte schetsen op basis van de teksten en gutste er vervolgens lino'snedes van. Marjolein: "Ik vond het een heel interessante opdracht met mooie filosofische onderwerpen. Daar word ik blij van. In de illustraties verbeeld ik nacht versus licht, warmte versus koude en eenzaamheid versus nabijheid. Wat ik in de teksten mooi vind is het zoeken naar verbinding, naar samenleven, naar luisteren naar elkaar. Daar gaan mijn illustraties over, over de connectie met elkaar en de wereld.

In de illustratie 'Nabij zijn' wordt de één omringd door de woorden van de ander. De woorden vloeien over hem heen, hij neemt ze op, luistert echt. Voor 'Verdieping' heb ik me vooral door het gedicht *Vertrouwen* laten inspireren. Het idee van mens mogen zijn. Zoals je bent. Dat je goed bent zoals je bent op deze planeet. Bij 'Geïnspireerd leven' werd ik aangesproken door de woorden van Rinnooy Kan over reisgenoten. Op je reis door het leven pak je zo nu en dan elkaar even beet. Je leert van elkaar en geeft elkaar iets mee. De cover is een variatie op de illustratie over reisgenoten. Mensen nemen elkaar mee op hun reis door het leven. Het meisje beslist vastberaden: ik doe mee!"

marjoleinverbruggen.com

Verwijzingen:

Nabij zijn

- 1.1 Lied *Eeuwige opdracht*, Apostolisch Genootschap
- 1.2 Tekst Henk Canten, Mieke Ondersta
- 1.3 Tekst Jan Zwart, magazine *Vieren PAX*, 2022
- 1.4 Weekbrief 1, 2022 *Een nieuw jaar, een nieuwe dag*
- 1.5 Gedeelte uit gedicht *Overleven*, Paul van Vliet
- 1.6 Tekst Henk Canten, Mieke Onderstal
- 1.7 Tekst Henk Canten, Mieke Onderstal
- 1.8 Vrij naar weekbrief 9, 2022 *Ik en de ander*
- 1.9 Vrij naar weekbrief 9, 2022 *Ik en de ander* en weekbrief 29, 2021 *Mijn antwoord op verbijstering en verantwoording. Met andere woorden: Wat doe ik in vredesnaam?*
- 1.10 Weekbrief 3, 2022 *Wijsheid en vertrouwen*, citaten uit *De jongen, de mol, de vos en het paard*, Charlie Mackesy, Kokboekencentrum Jeugd, 2020
- 1.11 Weekbrief 29, 2021 *Mijn antwoord op verbijstering en verantwoording. Met andere woorden: Wat doe ik in vredesnaam?*
*Citaat uit *Het verstoorde leven*, Ety Hillesum, 8 maart 1942
- 1.12 Weekbrief 29, 2021 *Mijn antwoord op verbijstering en verantwoording. Met andere woorden: Wat doe ik in vredesnaam?*

Verdieping

- 2.1 Vrij naar weekbrief 5, 2022 *Immer moedig voorwaarts* en weekbrief 18, 2021 *Toekomst vraagt ruimte*
- 2.2 Vrij naar persbericht Apostolisch Genootschap, 18 april, 2022
- 2.3 Vrij naar weekbrief 12, 2022 *Kiezen voor eenvoud, richting en variatie* en Leviticus 19:18 en Genesis 1:3
- 2.4 Gedicht *Precies goed*, uit gedichtenbundel *Doe het toch maar*, Babs Gons.
- 2.5 Weekbrief 13, 2022 *Staan voor de liefde* en het geloofsverhaal voor kinderen: apgen.nl/geloofsverhaalvoorkinderen
- 2.6 Vrij naar weekbrief 13, 2022 *Staan voor de liefde*

Geïnspireerd leven

- 3.1 Weekbrief 40, 2021 *Even stilstaan om weldenkend te bewegen* en gedicht *Even stil staan*, dichter onbekend
- 3.2 Weekbrief 28, 2020 *Vrede verbindt verschil* en citaat uit interviewserie *Zinvol leven*, Fokke Obbema, Volkskrant, 21 juni 2020
- 3.3 Vrij naar weekbrief 16, 2022 *Een warmtefort willen zijn*
- 3.4 Vrij naar weekbrief 16, 2022 *Een warmtefort willen zijn*
- 3.5 Video uit serie *Wat bezielt ons: 'Je bent opgenomen in iets dat groter is dan jij'*, Apostolisch Genootschap, 2022: apgen.nl/dickdevo
- 3.6 Weekbrief 7, 2022 *In elkaar zichzelf herkennen* en het geloofsverhaal voor kinderen: apgen.nl/geloofsverhaalvoorkinderen
- 3.7 Vrij naar weekbrief 16, 2022 *Een warmtefort willen zijn*
- 3.8 Weekbrief 7, 2022 *Duurzaam samenleven in een wereld*
- 3.9 Weekbrief 37, 2019 *Even en eindeloos ... nu!*
- 3.10 Weekbrief 37, 2019 *Even en eindeloos ... nu!*
- 3.11 Weekbrief 27, 2021 *Inclusiviteit creëren en bewaren* en gedeelte uit gedicht *Alles bewoonbaar*, Marieke Lucas Rijneveld, Volkskrant, 3 maart 2021

Colofon

Samenstellers/schrijvers: Henk Canten, Mieke Onderstal • Redactieraad: Monique van Strien-van Milaan, Bert Wiegman, Nanda Ziere, Jan Zwart • Klankbordgroep: Reinier Demeyer, Judith de Vries, Nanda Ziere, Naomi Ziere • Redacteur: Kirsten Donders-Lindeboom • Illustrator: Marjolein Verbruggen • Vormgever: Rimme van de Coolwijk • Drukker: Tromp Print & Packaging • Uitgever: Apostolisch Genootschap, Postbus 116, 3740 AC Baarn, Nederland

Copyright: ©2022 Apostolisch Genootschap

Wil je iets uit deze uitgave gebruiken? Neem voor toestemming en de voorwaarden contact op via auteursrechten@apgen.nl. De opname in deze uitgave van auteursrechtelijk beschermde werken van derden is, voor zover mogelijk en noodzakelijk, bij de desbetreffende uitgevers gemeld. Zij die menen rechten te kunnen doen gelden op niet aangemelde overgenomen citaten en/of fragmenten of illustraties, kunnen contact opnemen met de uitgever via auteursrechten@apgen.nl.

APOSTOLISCH
GENOOTSCHAP

plaats voor religieus-humanistische zingeving